

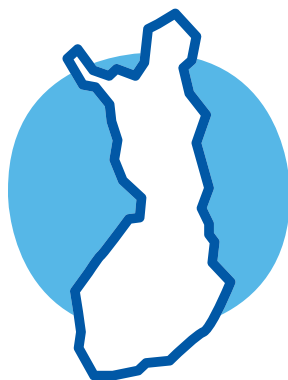

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Kurs om det finländska samhället

Det finländska samhället

Finland ligger på det norra halvklotet i Europa. Finland hör till de nordiska länderna, liksom Sverige, Norge, Danmark och Island. Finland har gemensamma gränser med tre grannar: Sverige i väst, Norge i norr och Ryssland i öst.

Finland har cirka 5,5 miljoner invånare och arealen är cirka 338 500 km². Finland är ett av de mest glesbefolkade länderna i Europa. I Finland finns det många skogar och sjöar, upp till 75 procent av ytan är skog och 10 procent av ytan är vatten.

De officiella språken i Finland är finska, svenska och samiska. 4,8 miljoner finländare talar finska som modersmål, 280 000 finländare talar svenska som modersmål och 2000 finländare talar samiska som modersmål. Andra stora språkgrupper är ryskspråkiga (93 000) och estniskspråkiga (50 000). I Finland har alla rätt att upprätthålla och utöva sitt eget språk och sin egen kultur.

Av finländarna hör cirka 65 procent till den evangelisk-lutherska kyrkan, 1 procent till den ortodoxa kyrkan och 1,7 procent till andra religionssamfund. Cirka 32 procent av befolkningen hör inte till något religionsamfund.

I Finland råder religionsfrihet och alla får utöva den religion som de vill eller låta bli att alls utöva någon religion. Rätten till utövande av religion tryggas i grundlagen.

Historia

Finland har haft bosättning i över 9 000 år. Under sin historia har Finland varit en del av Sverige (–1809) och Ryssland (1809–1917). Finland blev självständigt 1917. I Finland utkämpades ett inbördeskrig under 1918. Efter kriget började i Finland en period för att bygga upp en självständig stat. Finlands ekonomi hade en gynnsam utveckling på 1920- och 1930-talen.

Finland stred i flera krig under 1939–1945: i vinterkriget (1939–1940), fortsättningskriget (1941–1944) och Lapplandskriget (1944–1945). I alla krig bevarade Finland sin frihet.

På 1960- och 1970-talen skedde en kraftig förändring av samhällsstrukturen i Finland. Människor flyttade från landsbygden från jordbruksarbete till städer och började arbeta i fabriker och servicebranschen, och kvinnor började lönearbete utanför hemmet. Även levnadsstandarden och konsumtionen ökade betydligt.

Finland blev medlem i Europeiska unionen 1995 och införde euro som valuta 2002. Euro används fortfarande.

Finland anslöt sig till militäralliansen Nato år 2023.

Staten

Finland är en republik, vars statsöverhuvud är president. Presidenten väljs genom folkval vart sjätte år.

Parlamentet heter riksdagen. Riksdagen består av 200 riksdagsledamöter. Riksdagsledamöterna väljs genom folkval vart fjärde år. Riksdagen stiftar Finlands alla lagar och godkänner statsbudgeten.

Finska medborgare som är över 18 år kan rösta i valen och vem som helst som är röstberättigad kan ställa upp som kandidat. Man har rätt att rösta i valen, men ingen skyldighet.

Kommuner

I nuläget har Finland lite över 300 kommuner. Kommunernas invånarantal är rätt små. I genomsnitt är invånarantalet cirka 18 000. Kommunerna ordnar åt sina invånare tjänster, av vilka den största delen har fastställts som kommunernas uppgifter i lagen. De lagstadgade uppgifterna gäller till exempel följande tjänster:

- utbildning och daghem
- kultur-, ungdoms- och biblioteksverksamhet
- stadsplanering
- markanvändning
- vatten- och energiproduktion
- avfallshantering
- miljötjänster

Välfärdsområdena ansvarar för social- och hälsovårdstjänsterna för invånarna samt för räddningsväsendets tjänster.

Städer

72 procent av Finlands invånare bor i städer. Huvudstaden är Helsingfors som har cirka 650 000 invånare. Andra stora städer är: Esbo, Tammerfors, Vanda, Uleåborg och Åbo.

Lagen och myndigheter

Lagar föreskriver om människors rättigheter och skyldigheter i Finland. Myndigheternas roll är att verkställa lagar och författningar, övervaka att de följs och ge instruktioner.

Alla som arbetar i ett tjänsteförhållande till staten, kommunen, välfärdsområdet eller en annan arbetsgivare som utövar offentlig makt är tjänstemän. Statens tjänstemän arbetar på ministerier och statens ämbetsverk, och även till exempel poliser, gränsbevakningsmän och tullmän är tjänstemän. Som kommunala tjänsteinnehavare arbetar till exempel lärare. I tjänster inom välfärdsområdet arbetar exempelvis läkare, socialarbetare, sjukskötare och närvårdare.

Medborgaren har rätt att överklaga myndighetsbeslut som gäller honom eller henne själv och till exempel lämna in klagomål om myndighetsverksamhet som man upplever är felaktig.

Social trygghet och beskattning

Finland har ett omfattande välfärdssamhälle och ett system med social trygghet som finansieras med beskattning. Alla

betalar skatt för sina inkomster och inköp och finansierar för sin del funktionen av samhällets servicesystem och får själva också något i gengäld. Alla medborgare har till exempel möjligheten att förmånligt besöka läkare och gratis grundläggande utbildning, att få pension och olika familjeförmåner, bland annat stöd för hemvård av barn och barnbidrag.

Utbildningssystemet

I Finland börjar skolan samma år som barnet fyller sju år. Före det har man förskoleundervisning i ett år. Varje barn som bor permanent i Finland omfattas av läroplikt. Läroplikten upphör när den unga fyller 18 år, eller om han eller hon innan det avlägger en examen på andra stadiet (studentexamen eller yrkesexamen).

Barn som ansökt om asyl eller tillfälligt skydd har rätt till undervisning, men ingen läroplikt. Undervisningen är gratis för eleverna och i skolan erbjuds alla en gratis måltid.

Praktiskt taget nästan alla ungdomar fortsätter sina studier efter grundskolan antingen i gymnasiet eller yrkesskolan.

Yttrandefrihet och deltagande

I Finland kan ingen förbjuda eller begränsa någon från att yttra eller sprida sin egen åsikt. Yttrandefriheten medför emellertid ett stort ansvar. Ingen får:

- tala kränkande om någons personliga egenskaper egga till våld mot en annan människogrupp
- använda sin yttrandefrihet för att berättiga rasistisk verksamhet.

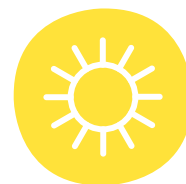
I Finland är det möjligt att påverka samhällsfrågor på många sätt. Medborgarna har rätt att rösta och ställa upp som kandidater i val. I Finland får alla ordna demonstrationer eller delta i dem. Dessutom finns i Finland många organisationer och fackföreningar i vars verksamhet man kan delta.

Klimat och årstider

Finland har fyra årstider som avviker från varandra.

- På vintern är det kallt och på många platser finns det snö.
- På våren börjar snön smälta, temperaturerna stiger och naturen vaknar.
- På sommaren är det ljust och varmt, men vädret kan variera mycket.
- På hösten blir dygnet kortare och mörkare, luften kallare och naturen börjar förbereda sig inför den kommande vintern.

Finland är ett avlångt land och detta påverkar till exempel temperaturerna. I södra Finland kan det vara varmt och vårigt redan i april-maj, när det däremot fortfarande finns snö i norra Finland. Medeltemperaturen för hela året är +7 °C i söder och + 1 °C i norr.

Finländska högtider

I Finland finns det många nationella högtider då till exempel skolor och många arbetsplatser är stängda. Även affärerna kan ha avvikande öppettider. De viktigaste högtiderna är:

- nyår (1.1)
- påsk (på våren)
- första maj (1.5)
- midsommar (slutet av juni)
- självständighetsdagen (6.12) och
- jul (24–26.12).

Finländsk livsstil

Ofta anses finländare vara tysta och reserverade människor. De unga generationerna bryter mot denna traditionella bild av finländare. Ärlighet och punktlighet anses vara finländska dygder. Punktlighet som en dygd syns tydligt i alla officiella tidsbokningar och möten som man utan undantag ska komma till exakt vid den bokade tiden.

Samhället och livet grundar sig på flera friheter och människorna får självständigt planera och besluta om sitt liv och dess gång. I Finland har man till exempel en omfattande yttrande- och religionsfrihet, friheten att klä sig som man vill och att självständigt välja sin partner.

Det finländska samhället utgår från individen. Människan behandlas som en individ, inte endast som en familjemedlem. Familjen är emellertid ofta viktig för människor. Det finns många slags familjer, inte endast sådana med två föräldrar och barn. Barn uppskattas och de har många rättigheter. Kroppslig aga av barn är förbjudet i lagen.

Bastun är en av finländarnas favoritplatser och den används mycket oberoende av årstid. Det är ett finländskt sätt att koppla av.

Även naturen är viktig för finländarna och många upplever att den är en del av vår nationella identitet. Man tror att naturen ökar människans välbefinnande och hälsa. I naturen rör man sig och lugnar ner sig. I Finland gäller allemansrätt. Detta betyder att alla som vistas i Finland kan använda naturen (till exempel röra sig i ett område eller plocka bär) oberoende av vem som äger området. Man får emellertid inte orsaka skada eller störningar genom att använda allemansrätten.

Tilläggsmaterial

Undervisningsvideon "Hyvinvointia rakentamassa: Suomen ja Virtasten vuosisata" berättar om Finlands historia och det finländska samhällets utveckling från början av 1900-talet till nutid.

Temat behandlas i videon genom den fiktiva släkten Virtanens skeden. Videon har genomförts på klarspråk på finska samt på sju andra språk som är: arabiska, engelska, persiska, kurdiska (sorani), somaliska, thai och ryska.

<http://suomenvuosisata.fi/suomi.html>

Projektet Finland – mitt hem har gjort videor om det finländska samhället.

Temana är:

- Beskattning och principerna för välfärdssamhället
 - Demokrati och samhällspåverkan
 - Hur ser genomsnittsfinslänningen ut?

Du hittar videorna i YouTube:

<https://www.youtube.com/c/KotonaSuomessa/playlists>

Videorna kan ses på följande språk: finska, svenska, engelska, arabiska, dari, kurmanji, somaliska, sorani, thai, kinesiska, franska, estniska, tigriska och ryska.

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service